

ශ්‍රී ලංකාවේ කුඩා වැව්වල තාක්ෂණික, සමාජ ආර්ථික සහ ආයතනික සන්දර්භය (ගල්ගමුව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය ඇසුරෙනි)

කේ .පී .එල් .නිශාන්ත පටබැඳි

සාරාංශය

ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක කුඩා වැව් 15000 ක් පමණ දක්නට ලැබේ. ගම හා වැව් එකිනෙකට බැඳී පවතී. විවිධ මානව අවශ්‍යතා රාශියක් සඳහා කුඩා වැව් යොදා ගැනේ. කුඩා වැව් 250 කින් සමන්විත ගල්ගමුව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය ඇසුරෙන් මෙම අධ්‍යයනය සිදුකර ඇත. පවුල් 150 ක නියැදියක් ප්‍රාථමික දත්ත ලබා ගැනීම සඳහා භාවිතා කර ඇත. කුඩා වැව් එක ගමක එක කුඹුරු යායක් සඳහා ජලය සපයන එක් පෝෂක ප්‍රදේශයක් සහිත ඒකකයක් වේ. පසෙන් සාදන ලද වැව් බැම්ම, සොරොව්ව, පිටවාන, ප්‍රධාන සහ සෙසු වාරි ඇල පද්ධතිය ප්‍රධාන ලක්ෂණ වේ. කුඩා වැව් වලින් සියයට 50 ක් ක්‍රියාත්මක තත්වයේ පවතී. අක්හැර දැමුණු වැව් අතරින් 7000 ක් ප්‍රතිසංස්කරණය කළ හැකිය. ජාතික වී නිෂ්පාදනයෙන් සියයට 20 ක් පමණ කුඩා වැව් ආශ්‍රිතව නිෂ්පාදනය වේ. බොහෝ විට සිය කුඹුරු කොටස වගා කරනුයේ පෞද්ගලික පරිභෝජනය සඳහාය. ඒ තුළ වගාවේ ඒකාකාරී සංවර්ධනයක් අපේක්ෂා කළ නොහැකි වී ඇත. ගම්ගොඩ හෙවත් ගෙවතු, හේන වගාව සහ වී වගාව ලෙස භූමි භාවිතාවන් තුනකි. ගෙවතුවල දිගුකාලීන හෝග වගාව හඳුනාගත හැකි අතර හේන් වගාව සහ වී වගාව කෙටිකාලීනය. ගොවීන් සිය තීරණ ගැනීමේදී වර්ෂාපතනයෙහි ප්‍රමාණවත් ලැබීමක් සිදු නොවුවහොත් ආර්ථික තර්ජනය අවම කර ගැනීම සඳහා හේන් ගොවිතැන යොදාගනී. හේනේ ප්‍රමාණය තීරණය වන්නේ නිවසේ සාමාජික සංඛ්‍යාව අනුවය. ගැහැණු පරිමි බේදයකින් තොරව හේනේ වගාවේ දී සිය ශ්‍රමය යොදවති. හේනක සාමාන්‍ය බිම් ප්‍රමාණය අක්කර 0.8 වී ඇත. වත්මන් හේන් ගොවිතැන සම්ප්‍රදායෙන් දුරස්ථය. බොහෝ හේන් ගෙවතු බවට පරිවර්ථනය වී ඇත. වසර 20 ඉක්මවූ හේන් තුළ වාර්ෂික හෝග ද වගා කර ඇත. වී වගාව සිදුවන්නේ වැව් බැම්මට

පහලින් ය. කට්ටකාඩුවේ ද වී වගාකර ඇත. ඒක පුද්ගල කුඹුරු බිම් ප්‍රමාණය අක්කර 1 ට අඩුය. වී වගාව කෙරෙන ප්‍රදේශය පුරාණ වෙල සහ අක්කර වෙල වශයෙන් දෙයාකාරය. වැවෙහි ඇති ජලයට ඔරොත්තු දෙන භූමි ප්‍රදේශයක පමණක් වී වගා කිරීම බෙත්ම ක්‍රමයයි. වී වගාව ක්‍රමයෙන් නූතන ක්‍රම වේදයන්ට පරිවර්ථනය වී ඇත. වගා කටයුතු සඳහා යන්ත්‍ර සූත්‍ර භාවිතා වේ. වැව් ජලය කළමණාකරනය කරනුයේ පිළිගත් ගොවි සංවිධාන මගිනි. සියයට 84 ක පිරිසක් ගොවි සංවිධාන ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳව සිය ප්‍රසාදය පළකර ඇත. කන්න රැස්වීම්වලදී තීන්දු තීරණ ගැනීම සිදුවේ. වැව් බැම්ම ප්‍රතිසංස්කරණය හා නඩත්තු කිරීම ගොවි සංවිධාන මගින් සංවිධානය කෙරෙන ශ්‍රමදාන මගින් සිදුකෙරේ. වාරි ඇලවල් එලිකොට සකස් කිරීම, දඩුවැට බැඳීම හා රැකුම් පැල නිර්මාණය කොට පැල් රැකීම වගකීම් අතර වේ. කුඩා වැව් ගොවීන්ගේ ආර්ථිකය දුප්පත් එකකි. වැසි ලැබෙන කාලය හා තීව්‍රතාව මත ගොවීන්ගේ ක්‍රියාකාරීත්වය තීරණය වේ. එක් ගොවියෙකුගේ බිම් ඒකකයද කුඩාය. ඒ තුළින් ඔවුන්ගේ ආර්ථිකය ශක්තිමත් කර ගැනීමේ හැකියාවක් නැත. 2005 පෙර දුර්වල වී තිබූ වී වගා උනන්දුව ගතවූ වසර දෙක තුළ නැවත යහපත් වී ඇත.

හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂිකර්මාන්තය පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීමේදී විශේෂයෙන් වී වගාවේදී කුඩා වැව් සඳහා ප්‍රමුඛස්ථානයක් ලබා දීමට සිදුවේ. ඊට හේතුව වන්නේ ශ්‍රී ලංකාවේ වියළි කලාපය පුරා කුඩා වැව් 30,000 ක් පමණ දක්නට ලැබීමත් (Tennakoon 2002) වියළි කලාපීය ජන ජීවිතය ඒ වටා හැඩ ගැසී තිබීමත්ය. හුදෙක් වී වගාවට ජලය ලබා ගැනීමට ලඝු නොවී අති විශේෂිත වූ කටයුතු රාශියක් කර ගැනීම සඳහා කුඩා වැව් යොදා ගැනේ. වැව් යනු ගම යන්නත් ගම යනු වැව් යන්නත් යන අදහස සත්‍යයක් වන තරමට ගම හා වැව් එකිනෙකට බැඳී පවතී. එබැවින් කුඩා වැව් පිළිබඳ තාක්ෂණික සමාජ ආර්ථික සහ ආයතනික සන්දර්භය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගැනීම අතිශය වැදගත් අවශ්‍යතාවයක් ලෙස පෙනී යෑම නිසා විමර්ශනාත්මක හා පර්යේෂණාත්මක කරුණු අන්තර්ගත කරමින් මෙම ලිපිය සකස් කර ඇත.

කෘෂි , නිවාස අවශ්‍යතා ඇතුළු විවිධ වූ මානව අවශ්‍යතා සඳහා ජලය ලබා ගැනීමට මෝසම් වැසි මගින් ලැබෙන ජලය රැස්කර ගන්නා මූලාශ්‍රයක් ලෙස කුඩා වැව් භාවිතා කෙරේ. ස්වාභාවික ජල මාර්ග හරහා වේල්ලක් බැඳීම මගින් ජල මාර්ගය අහුරා කුඩා වැව් තනාගෙන ඇත. එපමණක් නොව වැසි ජලය රැස්වන ස්ථාන තව දුරටත් භාරා එම පස්වලින් බැම්ම සකස් කොට තනා ගත් කුඩා වැව්ද ඇත. කෙටිකාලීන සුඝෂ්ම වගාවන්ට ජලය සපයන කුඩා වැව් දිගුකාලීන හෝ විස්තෘත වගාවන් සඳහා ජලය සැපයීමට යොදා ගැනීම දුෂ්කරය. ඊට හේතුව වන්නේ කාලීනව ලැබෙන වැසි ජලය රැස්කර ගන්නා මූලාශ්‍රයක් වශයෙන් කුඩා වැව් යොදා ගැනීමයි (Ausadahami 1999; Tennakoon 2004; Darmasena 2004 ;Madduma Bandara 2004).

වාපි තාක්ෂණය ශ්‍රී ලංකාවට පමණක් ආවේනික ක්‍රමයක් නොවේ. ආසියානු රටවල් වන මියන්මාරය, තායිලන්තය, කාම්බෝජය සහ ඉන්දියාව වැනි රටවලද වැව් තාක්ෂණය දක්නට ඇත (Panabokke & Shakthiwadiwel 2002).ඉන්දියාවේ තම්ල්නාඩු, ආන්ද්‍රප්‍රදේශ් හා කර්නාටක යන ප්‍රාන්තවල වැව් භාවිතයෙන් වී වගාව සඳහා ජල සම්පාදනය සිදුවේ. ෆාමර්ට අනුව (Famer 1954) ශ්‍රී ලංකාවේ සහ දකුණු ඉන්දියාවේ වාපි කෘෂිකර්මයෙහි සමානතාවන් දක්නට ලැබේ. ඊට හේතුව වන්නේ ප්‍රදේශ දෙකේම දේශගුණික තත්වයන්හි සමානතාවන් දක්නට ලැබීමයි. තම්ල්නාඩු ප්‍රාන්තයෙහි වැව් 3900 ක් දක්නට ලැබේ (Shakthiwadiwel1982) .තම්ල්නාඩුවේ ඇති වැව්ද ශ්‍රී ලංකාවේ වැව් ලෙසින්ම අංශ දෙකකට බෙදා දැක්විය හැකිය. එනම් ක්‍රමවත් වැව් සහ ක්‍රමවත් නොවන වැව් වශයෙනි. ක්‍රමවත් වැව්වලට ප්‍රධාන ගංගා සහ ජලාශ මගින් ජලය සම්පාදනය කෙරේ. ඊට අමතරව සිය පෝශක ප්‍රදේශවලින්ද (Catchments Area) ජලය ලැබේ. නමුත් ක්‍රමාණුකූල නොවන වැව් සඳහා ජලය ලැබෙනුයේ එහි පෝෂක ප්‍රදේශයට ලැබෙන වර්ෂා ජලයෙන් පමණි .ශ්‍රී ලංකාවේද කුඩා වැව් වැඩි ප්‍රතිශතයක් අයත් වන්නේ ඉහත දෙවන වර්ගයටය. මක් නිසාද යත් එම කුඩා වැව්ද පෝශණය ලබන්නේ සිය පෝෂක ප්‍රදේශයට ලැබෙන වර්ෂාපතනයත් මතුපිට ගලා යන ජලයත් මගින් වීමයි. ශ්‍රී ලංකාවේ කුඩා වැව් ආශ්‍රීතව කෙරෙන ගොවිතැනෙහි අස්වැන්න තීරණය වන්නේ වැව් පෝෂක ප්‍රදේශයේ පාංශු ව්‍යුහයේ තෙතමන තත්වයන් අනුව සහ ලැබෙන වර්ෂාපතනයෙහි කාලීන සබඳතාවන් අනුවය. (Somasiri1979).

පර්යේෂණ අරමුණු

ප්‍රධාන අරමුණ

කුඩා වැව් පිළිබඳ තාක්ෂණික සමාජ ආර්ථික සහ ආයතනික සන්දර්භය පිළිබඳව කරුණු අනාවරණය කිරීම හා ඒ තුළින් වඩාත් පලදායී හා ධරනීය ලෙස කුඩා වැව් ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා අත්වැලක් සැපයීම

විශිෂ්ට අරමුණු

1. කුඩා වැව් ආශ්‍රිත අභ්‍යන්තර හා බාහිර ලක්ෂණ අනාවරණය කිරීම
2. කුඩා වැව් ප්‍රතිසංස්කරණය පිළිබඳ කරුණු අනාවරණය කිරීම

ක්‍රමවේදය

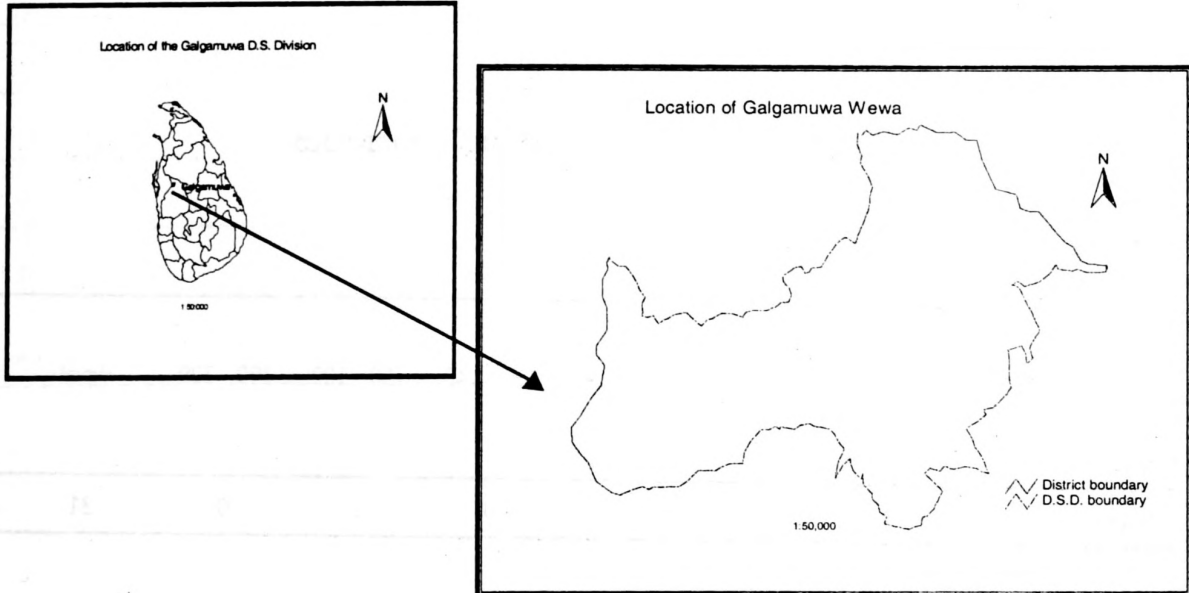
අධ්‍යයන ප්‍රදේශය

කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ ගල්ගමුව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය අධ්‍යයන ප්‍රදේශය වශයෙන් තෝරාගෙන ඇත. උක්ත ප්‍රදේශය ශ්‍රී ලංකාවේ වියලි කලාපයට අයත් වන තැනිතලා පහත් බිම් හා රැලි බිම් ප්‍රදේශයකි.

ගල්ගමුව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ පිහිටීම

Scale:

රූපය 1

මූලය -: ප්‍රා. ලේ. කාර්යාලය ගල්ගමුව

අඩු වර්ෂාපතනයක් ලැබෙන එමෙන්ම ග්‍රාමීය දිලිඳුකම ඉහල ප්‍රදේශයක් වන නමුත් ප්‍රදේශය පුරා පැතිරුණු කුඩා වැව් රාශියකින් (කුඩා වැව් 250) සමන්විත ප්‍රදේශයකි. පානබොක්කේ(Panabokke2001) අනුව කුරුනෑගල උතුරු ප්‍රදේශයේ වර්ග සැතපුම් 1.5 ක ප්‍රදේශයකට කුඩා වැවක් බැගින් ඇත. එබැවින් මෙවන් එලිදරව්වක් සඳහා සුදුසුම ප්‍රදේශයක් වශයෙන් ගල්ගමුව හඳුනා ගැනිණ. අධ්‍යයන ප්‍රදේශයේ නිරපේක්ෂ පිහිටීම වන්නේ උතුරු අක්ෂාංශ 7°50" සහ 8°15" අතරත් නැගෙනහිර දේශාංශ 79 °67" ත් 80°45" අතර ප්‍රදේශයයි. අධ්‍යයන ප්‍රදේශය කුඩා ගම් 182 කින්ද ග්‍රාම නිලධාරී බල ප්‍රදේශ 62 කින්ද සමන්විතය .

දත්ත රැස් කිරීම

මෙම අධ්‍යයනය සඳහා ප්‍රාථමික දත්ත මෙන් ද්විතියික දත්තද එකසේ භාවිතා කර ඇත . ප්‍රාථමික දත්ත රැස් කිරීම සඳහා ක්‍ෂේත්‍ර නිරීක්ෂණ අධ්‍යයන සහ ව්‍යුහගත

ප්‍රශ්නාවලියක් භාවිතා කර ඇති අතර ස්තෘත සසම්භාවී ලෙස තෝරාගත් වැව් ගම්මාන දොළහක් තුළ (1,2,3,4 වගුපිවත්වන ගොවි පවුල් සංගහනය අතුරින් සසම්භාවී ලෙස තෝරාගත් ගොවි පවුල් 150 ක් යොදා ගනිමින් සමීක්ෂණය පර්යේෂක විසින්ම සිදුකොට ඇත .

වැව් නියැදිය තෝරාගත් ආකාරය

වගුව 1

ගොවින් සංඛ්‍යාව පෝෂිත ප්‍රදේශය (අක්කර)	0 - 29	30 - 59	60 - 89	90 - 119	120 - 149	150 - 189	190 - 209	එකතුව
0 - 17	25	4	1	0	0	1	0	31
18 - 35	16	10	2	0	0	0	0	28
36 - 53	1	7	2	0	0	0	0	10
54 - 71	0	2	1	0	0	0	0	03
72 - 89	0	0	0	3	0	0	0	03
90 - 107	0	0	0	0	0	0	1	01
108 - 126	0	0	0	1	0	0	0	01
එකතුව	42	23	06	04	00	01	01	77

සුදුසු නියැදියක් ගැනීම සඳහා ඉහත 1 වගුව සම්මත පෝෂ (Sells) ප්‍රමාණයක් පිරි නොමැති බැවින් පහත පරිදි හකුලවනු ලැබීය.

වැව නියැදිය තෝරාගත් ආකාරය (II පියවර)

වගුව 2

ගොවිත් සංඛ්‍යාව පෝශිත ප්‍රදේශය (අක්කර)	0 - 59	60 - 119	120 - 189	190 - 249	එකතුව
0 - 35	55	3	1	0	59
36 - 71	10	3	0	0	13
72 - 107	0	3	0	1	04
108 - 143	0	1	0	0	01
එකතුව	65	10	01	01	77

වැව නියැදිය තෝරාගත් ආකාරය(III පියවර)

වගුව 3

ගොවිත් සංඛ්‍යාව පෝශිත ප්‍රදේශය (අක්කර)	0 - 59	60 - 119	120 - 189	190 - 249	එකතුව
0 - 35	$55/77 \times 12 = 8$	0	0	0	08
36 - 71	$10/77 \times 12 = 2$	$3/77 \times 12 = 1$	0	0	03
72 - 107	0	$3/77 \times 12 = 1$	0	0	01
108 - 143	0	0	0	0	00
එකතුව	10	02	00	00	12

සසම්භාවී වගුව භාවිතයෙන් තෝරා ගත් වැව් සහ නියැදිය ලෙස තෝරා ගත් ගොවි පවුල් සංඛ්‍යාව

වගුව 4

අනු අංක	සසම්භාවී අංක	වැවේ නම	ගොවි පවුල් සංඛ්‍යාව	වැව මගින් පෝෂිත ප්‍රදේශය (අක්කර)	නියැදිය සඳහා තෝරාගත් ගොවි පවුල් සංඛ්‍යාව
01	118	පහල පුලංචිය වැව	58	08	15
02	87	ඉහලගම වැව	13	08	3
03	41	පහල කෝත් වැව	31	34	8
04	05	ඉහල පළකැන්දෑව වැව	40	12	10
05	11	මට්ටුකුලම වැව	18	18	5
06	83	දිවුල්ලෑව වැව	49	30	13
07	16	කුරැන්දන්කුලම වැව	35	35	9
08	10	මොන්නන්කුලම වැව	46	27	12
09	02	පහල පළකැන්දෑව වැව	35	35	9
10	29	බුල්නෑව වැව	59	54	16
11	90	මදවච්චිය වැව	105	71	27
12	93	මහගල්කඩවල වැව	90	75	23
එකතුව			579		150

අමතර වශයෙන් සහභාගිත්ව ගැමි පිවිසුම් (PRA) ක්‍රමවේදයන් සහ ඉලක්ක ගත කන්ඩායම් සාකච්ඡා දත්ත උගත පුරණයන් සඳහා භාවිතා කර තිබේ .

ද්විතියික දත්ත ලබා ගැනීම සඳහා පහත සඳහන් මූලාශ්‍ර සහ ආයතනයන් යොදා ගැනිණ.

- රජයේ ප්‍රකාශන
- විවිධ රාජ්‍ය නොවන ආයතන ප්‍රකාශන
- පුවත් පත්
- Journal
- අන්තර්ජාලය

අධ්‍යයන ප්‍රතිඵල ආශ්‍රිත සාකච්චාව

කුඩා වැව් ක්‍රමය

ශ්‍රී ලංකාවේ කුඩා වැව් බොහෝ විට එක ගමක එක කුඹුරු යායක් සඳහා ජලය සපයන එක් පෝෂක ප්‍රදේශයක් සහිත ඒකකයක් වේ. සම්ප්‍රදායික කුඩා වැව් සංකල්පය පහත සඳහන් සාධක මත පවතී .

1. පසෙන් (මැටියෙන්) සාදන ලද වැව් බැම්ම (ඇතැම් අවස්ථාවලදී ශක්තිමත්බව සඳහා බොරළු භාවිතා කොට ඇත).
2. පෝෂිත ප්‍රදේශයට(Comand Area) ජලය සැපයෙන වාරි ඇල පද්ධතිය තුළට ජලය මුදා හැරෙන්නේ සොරොච් මගිනි. එක කුඩා වැවක සොරොච් එකක් හෝ කීපයක් තිබිය හැකිය. කුඩා වැව් ආශ්‍රිතව සොරොච් වර්ග දෙකක් හඳුනාගත හැකිය. Junction block සොරොච් සහ Tower type සොරොච් වශයෙනි. වැව් ජලය කාර්යක්ෂම ලෙස කුඹුරු යායට මුදා හැරීම සඳහා සොරොච් භාවිතා වේ.එමගින් සපයන ජලය මනාව පාලනය කළ හැකිය.
3. වැවට රැස්වන අතිරේක ජලය වැවෙන් පිට කිරීම සඳහා පිටවන භාවිතා වේ. කුඩා වැව් සඳහා කොන්ක්‍රීට් මගින් තැනූ පිටවන මෙන්ම ස්වාභාවික පාෂාණ යොදාගෙන නිර්මාණය කරගත් පිටවන දෑ දක්නට ඇත .
4. ප්‍රධාන සහ සෙසු වාරි ඇල පද්ධතිය මගින් වැවෙන් පිටකරන ජලය එක් එක් වගා ඒකක වෙත ලබා දෙයි.
5. ඊට අමතරව අධික වර්ෂාපතනයක් ලැබෙන කාලවලදී අතිරේක ජලය කෙණුයෙන් පිට කිරීම සඳහාද ජලවහන ඇලවල් භාවිතා වේ. කෙසේ වුවද අතිරේක ජලය පිට කිරීම සඳහාම වූ ජල වහන ඇලවල් කුඩා වැව්වල පොදු ලක්ෂණයක් නොවේ. බොහෝ කුඩා වැව්වල අතිරේක ජලය පිට කිරීම සඳහාද භාවිතා කෙරෙනුයේ ප්‍රධාන වාරි ඇල පද්ධතියමය.

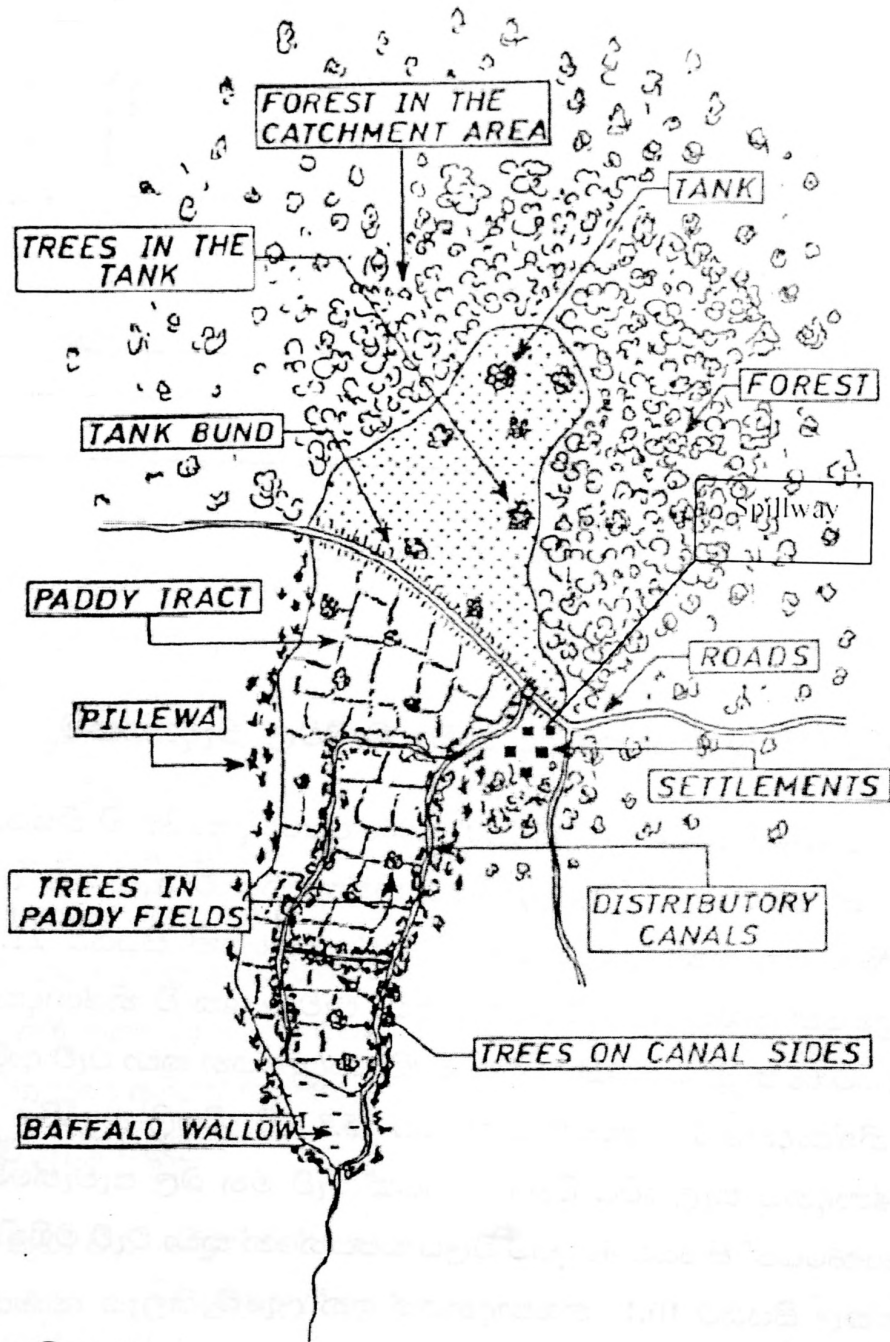
කුඩා වැව්වල වත්මන් තත්වය

ශ්‍රී ලංකාවේ දක්නට ලැබෙන කුඩා වැව් 30000 ක් අතරින් විශාල ප්‍රමාණයක් පුරාණ සංස්කෘතියට අයත් වන අතර වියළි කලාපයට අයත්වේ (Tennakoon 2002). ක්‍රියාත්මක කුඩා වැව් 15500 ක් පමණ දක්නට ඇත්තේ වියළි කලාපයේය. (Tennakoon 2002). අයිසර් (Aheeyar2005) ට අනුව කුඩා වැව්වල සුවිශේෂ ව්‍යාප්තිය පමණක් නොව එහි ප්‍රමාණය හා පිහිටුම් ස්ථානය අනුව පෙනී යන්නේ උක්ත ප්‍රදේශයේ ජීවත්වන ජනතාවගේ ප්‍රමාණය, සමාජීය සාධක , මානව පුරුදු සහ ජල විද්‍යාත්මක සම්බන්ධතා අනුව කුඩා වැව් නිර්මාණය කර ඇති බවයි. එහි වාරි ජල ධාරිතාව ප්‍රදේශයේ වාසිත ජන සංඛ්‍යාව සහ වගා බිම් ප්‍රමාණය තීරණයේදී ප්‍රධාන වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ කුඩා වැව්වලින් දැනට ක්‍රියාත්මක සංඛ්‍යාව පිළිබඳව නිවැරදිව ඇස්තමේන්තු කිරීම අතිශය දුෂ්කර කාර්යයක් වේ. වඩාත් විස්වාසදායක මූලාශ්‍රයක් වන Freedom from Hunger Campaign (FFHC) මගින් සකස් කර ඇති වැව් සහ ජලාශ ඇල්බමයට (FFHC 1979) අනුව කුඩා වැව්වලින් සියයට 50 ක් ක්‍රියාත්මක තත්වයේ පවතින අතර සියයට 48 ක් අත්හැර දමා ඇති වැව් ලෙස සැලකේ. කුඩා වැව් අත්හැර දැමීමට විවිධ හේතූන් ගනනාවක් බලපා ඇත . මැලේරියාව පැතිරීම, වාපි සංස්කෘතිය පවත්වාගෙන යෑම සඳහා රාජ්‍ය අනුග්‍රහය නොමැතිවීම ඒ අතර ප්‍රධාන වේ. අත්හැරුණු වැව් නැවත ප්‍රතිසංස්කරණයේදී ඇතැම් වැව්වල භෞතික ස්වරූපයන් අනුව ස්තීරව අත්හැර දැමීමට සිදුවේ . අත්හැර දැමුණු වැව් අතරින් 7000 ක් පමණ නැවත ප්‍රතිසංස්කරණය කොට ලක්ෂ පහක පමණ ජන සංඛ්‍යාවකට සෙත සැලසිය හැකිය.

රූපය 2

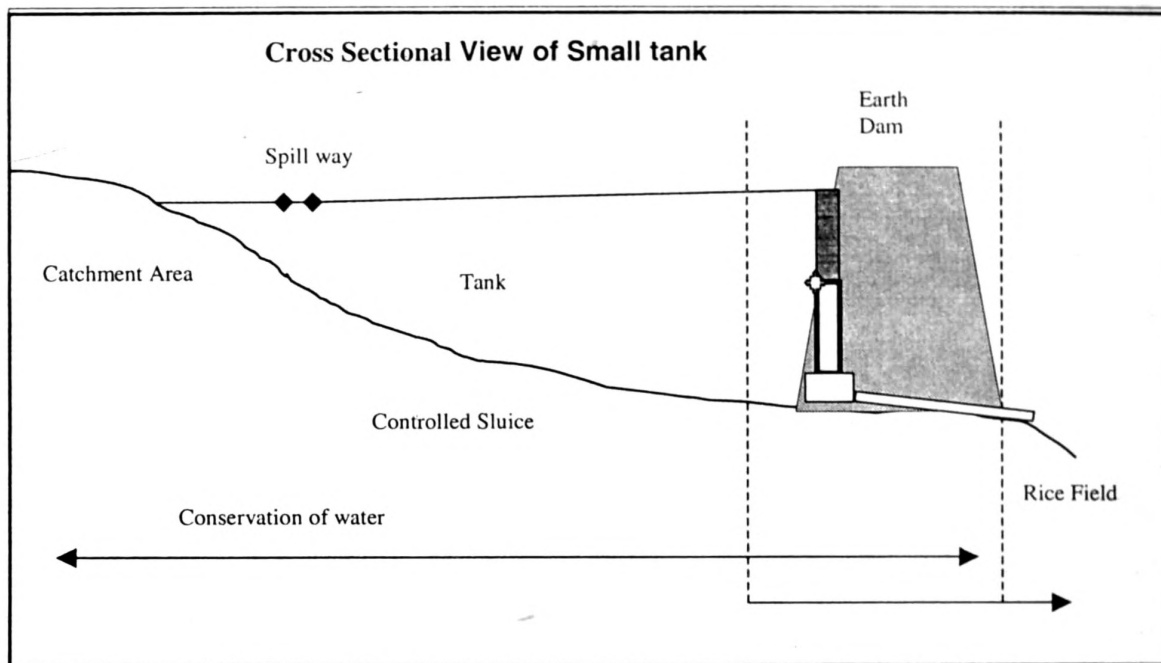
Figure 2: General layout of a village tank (after Ulluwishewa 1991)

මූලය :- අවුසදනාමි 1999

කුඩා වැවක හරස් කඩක්

රූපය 3

මූලය :- Economic Review , March 1998

ජාතික වී නිෂ්පාදනයේදී කුඩා වැව්වල වැදගත්කම

රජයේ සංඛ්‍යාලේඛන අනුව 2005/2006 වසරේදී ජාතික වී නිෂ්පාදනයෙන් සියයට 20 ක් පමණ කුඩා වැව් ආශ්‍රිතව නිෂ්පාදනය වී ඇති බව ඇස්තමේන්තු කළ හැකිය. මහ කන්නයේ ජාතික වී නිෂ්පාදනයෙන් සියයට 22.2 ක් කුඩා වැව් ආශ්‍රයෙන් නිෂ්පාදනය වී ඇත . කුඩා වැව් ආශ්‍රිත වී නිෂ්පාදනය සැලකූවිට එය සියයට 68 ක ප්‍රතිශතයකි. ජාතික වී නිෂ්පාදනයෙන් කුඩා වැව් ආශ්‍රිත යල කන්නයේ වී නිෂ්පාදනයේ දායකත්වය සියයට 15.3 කි. වියලි කලාපීය මහ කන්නයේ වී නිෂ්පාදනය සැලකූවිට විශාල අගයක් වැව් මත බල පැවැත්වෙන මුළු වගා බිම් ප්‍රමාණයෙන් සියයට 45 කට ජලය සපයන්නේ කුඩා වැව් මගිනි. ජාතික වශයෙන් ගත්කල සියයට 10.1 නිෂ්පාදනයක් ඉන් ලැබේ.

යල කන්නයේදී වියලි කලාපීය වී වගා බිම් ප්‍රමාණයෙන් කුඩා වැව් මගින් ජලය සැපයෙනුයේ සියයට 7.7 ක ප්‍රමාණයකට වන අතර ජාතික නිෂ්පාදනයේ දායකත්වය සියයට 1.2 ක් පමණ වේ. සමස්තයක් වශයෙන් ගත්කළ 2005/2006 ජාතික වී නිෂ්පාදනයෙන් සියයට 7.2 ක අගයක් හිමිකර ගන්නේ වියලි කලාපීය කුඩා වැව්මගින් පෝශිත කුඹුරු බිම්ය. මෙම දත්ත සඳහා කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කය මුළුමනින්ම ද අන්තර් මාධ්‍ය දේශගුණ කලාප ප්‍රදේශද ඇතුළත්ව තිබේ.

මෙම දත්තවලට අනුව ප්‍රධාන කරුණු තුනක් වැදගත් වේ. පළමු කරුණනම් ඉතා හොඳ වර්ෂාපතනයක් ලබන වර්ෂවලදී විශේෂයෙන් මහ කන්නයේදී ජාතික වී නිෂ්පාදනයට වැඩි දායකත්වයක් සැපයීමට කුඩා වැව් යටතේ වගා කරන වී වගා ප්‍රදේශවලට හැකියාව ලැබී ඇති බව දල ඇස්තමේන්තු අනුව පෙනී යන බවයි.

දෙවන කරුණ නම් කුඩා වැව් යටතේ වගා කෙරෙන අක්කර 17,8099 ක බිම් ප්‍රමාණය හා සැසඳීමේදී වියලි කලාපයේ වී නිෂ්පාදනය කෙරෙහි දායක වන කුඩා වාරිමාර්ග මහා, වාරි මාර්ග හා වැසි දිය යටතේ කෙරෙන වගාව තුළ මහ කන්නයේදී වැසි දිය මගින් වගා කෙරෙන බිම් ප්‍රමාණය අක්කර 24,1094 ක් වීම අනුමාණ ඇස්තමේන්තුවක් බවයි. පවතින ගැටළු නොසලකා හැර බැලූ විට දිවයින පුරා කුඩා වාරිමාර්ග යටතේ මහ කන්නයේදී වගා කෙරෙන බිම් ප්‍රමාණය සියයට 40 ක් වන අතර ඉන් සියයට 20 ක් කුඩා වැව් යටතේ වගා කෙරෙන බව පැහැදිලි වේ.

තවද කුඩා වැව් ආශ්‍රිත තොරතුරු සලකා බැලූ විට වැදගත් සාධකයක් හඳුනා ගත හැකිය. එනම් කුඩා වාරිමාර්ග යටතේ අඩුම සාමාන්‍ය අස්වැන්න (අක්කර 1ට ටොන් 1.5 යි) හා සැසඳීමේදී කුඩා වැව් යටතේ අඩුම සාමාන්‍ය අස්වැන්න (අක්කර 1ට ටොන් 1.1 යි) අතර සැලකිය යුතු වෙනසක් ඇති බවයි. ඊට ප්‍රධාන හේතුව වන්නේ කුඩා වැව් යටතේ ජල කලමණාකරන කාර්යක්ෂමතාවෙහි ගැටළු පැවතීමයි. තුන්වන කරුණ නම් ඉතා කුඩා භූමි ඒකක සහිත කුඩා වැව් ආශ්‍රිත වී වගාවෙන් ලැබෙන අස්වැන්න කුඩා අගයක් ගත්තත් මුළු නිෂ්පාදනය සඳහා වැඩි දායකත්වයක් සැපයීමට සමත්ව ඇති බවයි.

මේ තත්වය තුළ කුඩා වැව් ආශ්‍රිත වී වගාව කෙරෙහිද මහා වාරිමාර්ගවලට දක්වන සැලකිල්ල හා සමාන සැලකිල්ලක් දැක්වීම අත්‍යාවශ්‍යය. කුඩා වැව් ආශ්‍රිතව වී වගා කරන්නන් අතර වෙනත් ආදායම් මාර්ග කෙරෙහි යොමුවූ පුද්ගලයන්ද ඇති

අතර බොහෝ විට සිය කුඹුරු කොටස වගා කරනුයේ පෞද්ගලික පරිභෝජනය සඳහාය. ඒ තුළ වගාවේ ඒකාකාරී සංවර්ධනයක් අපේක්ෂා කළ නොහැකි වී ඇත. නව ජල කලමනාකරණ ව්‍යාපෘතිවල පවතින සාර්ථකත්වය මත කුඩා වැව් ආශ්‍රිත වගාවන්ගේ ප්‍රතිඵලදායක වෙනස්කම් හඳුනා ගත හැකිවනු ඇත .

වියළි කලාපීය කුඩා වැව් වගා ක්‍රමයේ එකකට එකක් ගැලපෙන සජාතීය ලක්ෂණ හඳුනා ගත හැකි බව ඒ පිළිබඳව පර්යේෂණවල නියැලී ඇති විද්වතුන් වන ෆාමර්(Famer 1954 ,1957) අබේරත්න(Aberathne 1956) ලීච් (Leach 1961) සෝමසිරි (Somasisiris 1991) අබේසිංහ (Abesinghe 1982) සිරිවීර(Siriweera 1993) තෙන්නකෝන් (Tennakoon 2002) සහ අයියර් (Aheeyar 2005) යනාදීන්ගේ අධ්‍යයනයන් අනුව තහවුරු වේ. ඔවුන්ගේ ප්‍රකාශනවලට අනුව වැව් ගම්මානවල සම්ප්‍රදායික භූමි භාවිතාවන් තුනක් හඳුනා ගත හැකිය. එනම් ගම්ගොඩ හෙවත් ගෙවතු, හේන් වගාව සහ වී වගාවයි. වී වගාවේදී පමණක් වැව් ජලය භාවිතා කෙරේ. මෙම තුන් ආකාරයේදීම ඔවුන් විසින් පුරුදු පුහුණු කළ සම්ප්‍රදායික ක්‍රමවේදයන් අඩු වැඩි වශයෙන් භාවිතා කරමින් සිටින බව දක්නට ලැබේ.

කුඩා වැව් ආශ්‍රිත ගෙවතු වගා ක්‍රම අනෙක් දෙවිදියට වඩා වෙනස්ය. ගෙවතුවල බොහෝවිට දිගුකාලීන හෝග වගාව හඳුනා ගත හැකි අතර හේන් වගාව සහ වී වගාව කෙටි කාලීන වගාක්‍රම වේ. ඒ අනුව වී වගාවේ සහ හේන් වගාවේ ස්වරූපය කාලීන තීන්දු තීරණ අනුව වෙනස් විය හැකිය. වැව් ගම්මානවල ගොවීන් සිය තීරණ ගැනීමේදී යම් හෙයකින් වර්ෂාපතනයෙහි ප්‍රමාණවත් ලැබීමක් සිදු නොවුවහොත් වී වගාවට හානි සිදුවන බැවින් ඉන් ඇතිවන ආර්ථික තර්ජනය අවම කර ගැනීම සඳහා හේන් ගොවිතැන යොදාගත හැකි ආකාරයට කටයුතු කිරීමට වග බලා ගැනේ.

හේන් වගාව

හේන් වගාවේදී බොහෝ විට වෙළඳපොළ ඉලක්ක කරගත් බෝග වර්ග වගාවට යොදා ගනී. යම් හෙයකින් මහ කන්නයේ වී වගාවට හානි සිදුවුවහොත් ගොවියාගේ ජීවිත රක්ෂණය සඳහා හේන් වගාවේ ආදායම යොදා ගත හැකිය. හේන් වගාවේ

කාලීන ක්‍රමවේදයන් සැබවින්ම විවාදාත්මකය. මවිසින් අධ්‍යයනයට යොදා ගැනුණු වැව් ගම්මාන 12 ක් තුළ ජීවත් වන ගොවීන්ගේ අදහස අනුව වාර්ෂික ආදායම්වලින් තුනෙන් එකක් ලැබෙනුයේ හේන් වගාවෙනි. සම්ප්‍රදායික හේන් වගාවේදී සිදුවූයේ ගමට ආසන්න කැලෑව ඵලිකර පුළුස්සා බිම් සකස් කර ගැනීමයි. දැවීමෙන් ඉතිරිවන දැවදඩු භාවිතා කොට දඩුවැට සකස් කර ගැනේ. නමුත් වර්ථමාන හේන් වගාව තුළ භූමිය මාරු කිරීමක් දක්නට නොලැබෙන්නේ කැලෑ ඵලිකර නව හේන් තනා ගැනීම තවදුරටත් ප්‍රායෝගික නොවන බැවිනි. මගේ සමීක්ෂණයට හසුවූ වැව් ගම්මාන 12 තුළ පවතින හේන් වගාව සැලකිල්ලට ගත් විට කවුපි, මුං, කුරක්කන් ,තල ,බඩ ඉරිගු වැනි බෝග මෙන්ම වට්ටක්කා, වම්බටු, මිරිස් සහ කොමඩු වැනි බෝගද හඳුනා ගත හැකිය. හේන් වගාව සම්ප්‍රදායිකව සිදුවන්නේ බොහෝවිට මහ කන්නයේදීය. යල කන්නයේදී හේන් වගාව දුර්වල වන්නේ අඩු වර්ෂාපතනය හේතුවෙනි .එහිදී තල වගාවට ප්‍රමුඛතාවක් හිමිවේ (Famer 1954).

හේන් ප්‍රමාණය තීරණය වන්නේ නිවාස ඒකකයේ වාසය කරන වැඩ කලහැකි සාමාජික සංඛ්‍යාව අනුවය. ගැහැණු පිරිමි බෙදියකින් තොරව හේන් වගාවේදී සිය ශ්‍රමය යෙදවේ. අධ්‍යයන ප්‍රදේශය තුළ හේනක සාමාන්‍ය බිම් ප්‍රමාණය අක්කර 0.8 වී ඇත. අධ්‍යයනය සඳහා යොදාගත් වැව් ගම්මාන 12 තුළ ඇති සියළුම නිවාස ඒකක මගින් කුඩා හෝ හේනක් පවත්වා ගෙන යන බව නිරීක්ෂණය කළ හැකිය. කෙසේ වෙතත් වත්මන් හේන් ගොවිතැන සම්ප්‍රදායික හේන් වගා සංකල්පය තුළින් බොහෝ දුරස්ථ බව ඉතා පැහැදිලිව හඳුනා ගත හැකිය. බොහෝ හේන් ගෙවතු බවට පරිවර්ථනය වී ඇත. එතෙක් පැවති සම්ප්‍රදායික හේන් වගාව රජය මගින් තහනම් කර ඇති නිසා එතෙක් පැවති සම්ප්‍රදායික ක්‍රමය වන වසර දෙක තුනකින් හේන් අත්හැර දැමීම කළ නොහැකි අතර මගේ අධ්‍යයන ප්‍රදේශය තුළ වසර 20 ඉක්මවා වගාව කෙරෙන හේන් හඳුනා ගත හැකිය. උක්ත හේන් තුළ වාර්ෂික බෝගද වගා කර ඇත. ජන සංඛ්‍යාව සීඝ්‍රයෙන් වැඩිවීම නිසා හේන් වගාවේ මූලික සංකල්ප අභාවයට ගොස් ඇති අතර ඉඩම් ප්‍රමාණයද කැබලි වී කුඩා වී ඇත. .

වී වගාව

වැව් ගම්මානවල වී වගාව සිදුවන්නේ වැව් බැම්මට පහලින් ඇති ප්‍රදේශයේය. සම්ප්‍රදායිකව වැව් බැම්මත් කුඹුරු යායත් අතර අක්කර 10 -20 ත් අතර ප්‍රමාණයක් ඉතිරි කිරීම (කට්ටකාඩුව) සිදුවී ඇත්තේ වැව් බැම්මේ ආරක්‍ෂාවට මෙන්ම ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා අවශ්‍ය පස් ලබා ගැනීම සඳහාය. නමුත් වර්ථමාන සංකීර්ණ ආර්ථික රටාව තුළ උක්ත බිම් ප්‍රදේශයද වී වගාවට යොදාගෙන ඇති අයුරු දක්නට ලැබේ. ඇතැම් වැව්වල කුඩා බිම් තීරුවක් පමණක් ඉතිරි වී ඇති ආකාරය දක්නට ඇත. කුඩා වැව් ආශ්‍රිත ගොවීන් සතු සාමාන්‍ය කුඹුරු බිම් ප්‍රමාණය 1984 දී අක්කර 2.8 ක් වුවත් (GOSL 1984)වර්ථමානයේ එම අගය අක්කර 1 ටත් වඩා අඩු අගයකට කුඩා වී ඇත. නිවාස ඒකකවලින් වැඩි ප්‍රමාණයක වී අස්වැන්න පරිභෝජනයට සීමා වී ඇත්තේ ඒ හේතුවෙනි. කුඩා වැව් යටතේ වී වගා කෙරෙන ප්‍රදේශය කොටස් දෙකකට බෙදා දැක්වේ. පුරානවෙල හෙවත් වැව නිර්මාණය කළ මූලික අවස්ථාවේ වැවේ ධාරිතාවට සරිලන භූමි ප්‍රදේශය සහ අක්කරවෙල හෙවත් කුඹුරු යායට අඑතින් එකතු කළ කුඹුරු බිම් ප්‍රමාණය වශයෙනි.

මෙම ඒකක ද්විත්වය තුළ සම්ප්‍රදායික වෙනස්කම් හතරක් හඳුනා ගත හැකිය.

- 1) පුරාණවෙලට අයත් ප්‍රදේශය 'ගොවීන් සතු සින්නක්කර භූමි ප්‍රදේශයකි. නමුත් අක්කරවෙලට අයත් භූමිය රජය සතුවය.
- 2) වැව් ජලය ප්‍රමාණවත් නොවන කන්නවලදී ක්‍රියාත්මක වන බෙත්ම ක්‍රමය (එම අවස්ථාවේ තිබෙන වැව් ජලයට ප්‍රමාණවත් කුඹුරු ප්‍රමාණයක් පමණක් වගා කිරීම) ක්‍රියාත්මක වන්නේ පුරානවෙලට අයත් ප්‍රදේශයේ පමණකි.
- 3) පුරාණවෙලට අයත් භූමිය නඩත්තුවේදී පොදු වගකීමක් ඇති අතර අක්කරවෙල නඩත්තුව පෞද්ගලිකව තනි තනි අයිතියට පැවරී ඇත. අක්කරවෙලට අයත් භූමිය සඳහා වැවෙහි සම්ප්‍රදායික අයිතිය හිමිවන්නේද නැත.
- 4) වියළි කාලගුණ තත්වයන් යටතේ අක්කරවෙල වගාකිරීම සිදුවන්නේ පුරාණවෙල වගා කිරීමෙන් අනතුරුවය. ඒ සඳහා එක් වරක් හෝ දෙවරක් පමණක් ජලය මුදා හැරෙයි.

පුරානවෙල කුඹුරු ප්‍රදේශය හැම විටම වැපිරීම සිදුවන්නේ වැව් ජල සම්පාදන නීතිරීතිවලට අනුකූලවය. මහ කන්නයේ ලැබෙන වැසි ප්‍රමාණය තීව්‍රතාව හා කාලය අනුව ඉහත සඳහන් වගා බිම් ආකාර දෙක තුළම වගා කෙරෙන වී වර්ගය තීරණය කෙරෙයි. සෑම විටම වියළි කළාපීය කුඩා වැව් මගින් කුඹුරු වගා කරන ගොවීන් සියළු දෙනාම වාගේ මහ කන්නයේදී කුඹුරු වගාවේ නියැලෙන අතර යල කන්නයේදී වගාව සියයට සියයක් සිදුවන්නේ කලාතුරකිනි. මේ තත්වය 2007 ක්‍ෂත්‍ර අධ්‍යයනවලදී ද පැහැදිලි විය. උදාහරණයක් වශයෙන් ඔට්ටුකුලම වැවේ මුළු භූමි ප්‍රදේශයද ඉහල සහ පහල පළාත්දැව වැව හා ඉහලගම වැවට අයත් වී වගා ප්‍රදේශයෙන් සියයට හැටකට වැඩි ප්‍රතිශතයක්ද 2007 යල කන්නයේදී වගා කොට තිබුණේ නැත.

කුඩා වැව් වගා ක්‍රමයේ ඉතිහාසය විමර්ශණය කිරීමේදී හෙලිවන වැදගත් සංකල්පයක් හඳුනා ගත හැකිය. එනම් බෙත්ම වගා ක්‍රමයයි. මෙහිදී සිදුවන්නේ වැවෙහි ඇති ජලයට ඔරොත්තු දෙන භූමි ප්‍රදේශයක පමණක් වී වගා කිරීමයි. එහිදී වගාවට තෝරා ගන්නා භූමි ප්‍රදේශය ගොවීන් අතර බෙදාගෙන වැපිරීම හෝ එකට වපුරා ඉඩම් හිමිකම් සමානුපාතයට අනුව අස්වනු බෙදා ගැනීම සිදුවෙයි. මවිසින් අධ්‍යයනයට භාජනය කරන ලද වැව් 12 තුළින් ජලය ලබන කුඹුරු ප්‍රමාණය සැබවින්ම (විශේෂයෙන් යල කන්නයේදී) වැවේ රැදියහැකි ජල ප්‍රමාණයට ඔරොත්තු නොදෙන තරම් බව පැහැදිලි විය. ඊට හේතුව වන්නේ අක්කරවෙල ප්‍රමාණයෙන් විශාල වීමයි. වැවේ රොන්මඩ තැන්පත් වීම තුළින් වාර්ෂිකව රඳන ජල ප්‍රමාණයද අඩු වී ඇත.

කුඩා වැව් ආශ්‍රිත වී වගාවද ක්‍රමයෙන් නූතන ක්‍රමවේදයන්ට පරිවර්ථනය වී ඇත. බිම් සකස් කිරීම සඳහා රෝද හතරේ සහ රෝද දෙකේ ට්‍රැක්ටර් භාවිතා කරන අතර අස්වනු නෙලීම සඳහාද නවීන බහුකාර්ය යන්ත්‍ර සූත්‍ර භාවිතයට ගැනීම ආරම්භ වී ඇත. අධි බහුතරයක් ගොවීන් දේශීයව වැඩි දියුණු කරන ලද බීජ භාවිතා කරති. 2007 ක්‍ෂත්‍ර අධ්‍යයන අනුව හා ගල්ගමුව ගොවිජන සංවර්ධන මධ්‍යස්ථාන දත්ත අනුව අධ්‍යයන ක්‍ෂත්‍රයේ සියයට 100 ක් ගොවීන් භාවිතා කරන්නේ වැඩිදියුණු කරන ලද බීජ වර්ගයන්ය. එමෙන්ම සෑම කන්නයකම වල්නාශක කෘමිනාශක සහ රසායනික පොහොර භාවිතයද සිදුවේ. 2005-2006 මහ කන්නයේදී ගොවීන්ගෙන් සියයට 88 ක ප්‍රතිශතයක් කෘමිනාශක භාවිතා කර

ඇති බවත් සියයට 82 ක ප්‍රතිශතයක් වල් නාශක භාවිතා කර ඇති බවත් ක්‍ෂේත්‍ර අධ්‍යයන දත්ත අනුව පැහැදිලි වේ.

කුඩා වැව් ආශ්‍රිත සමාජ ආර්ථික සංදර්භය

- වියළි කලාපීය කුඩා වැව් ආශ්‍රිත වගා ක්‍රමයේ ඇති සජාතීය බව ආරක්‍ෂා වෙමින් ක්‍රියාත්මක වනුයේ උක්ත වැව් ගම්මානවල සමාජ ආර්ථික සංවිධානය මතය. උක්ත වැව් ගම්මානවල ආර්ථික ස්වභාවයන් සහ ඒවාටම ආවේනික වූ සමාජ සංවිධානයන් අනුව ඉහත තත්වය සැලකිල්ලට භාජනය වී ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ වාසය කරන ප්‍රධාන ජාතීන් ක්‍රිත්වය අතරින් සිංහල ජනතාව අධිකව වාසය කරන ගල්ගමුව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ බල ප්‍රදේශයේ වැව් ගම්මාන 12 ක් තුළ කරනු ලැබූ ක්‍ෂේත්‍ර අධ්‍යයනවලට (2007) අනුව මෙම කරුණු අනාවරණය සිදුකර ඇත .

වැව් ජලය කළමනාකරණයේදී මෙන්ම ක්‍රමාණුකූල බෙදා හැරීමේදී ද සංවිධානාත්මක ක්‍රමවේදයන් භාවිත කිරීමේදී එහි සාර්ථකත්වයට ඉහත සමාජ තත්වයන් හේතුවී තිබේ. සෑම කන්නයක් ආරම්භයට පෙර කන්න රැස්වීම් පැවැත්වීමෙන් තීන්දු තීරණවලට එළබීම සිදුවේ. වර්ථමානයේ මෙම කන්න රැස්වීම් සංවිධානය කරනුයේ පිළිගත් ගොවි සංවිධාන මගිනි. උක්ත ගොවි සංවිධාන ගොවිජන සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව යටතේ ක්‍රියාත්මක වන නිල ආයතනයකි. කන්න රැස්වීම් පැවැත්වීම පමණක් නොව වගා කන්නය හා අදාල බොහෝ වගකීම් ගොවි සංවිධානය වෙත පවරා ඇත. ඒ අතර සොරොවි ක්‍රියාත්මක කිරීම, වගා ක්‍ෂේත්‍රයේ සියළුම කුඹුරු වෙත ක්‍රමාණුකූලව ජලය බෙදා හැරීම, ජලය අපතේ හැරීම හා අනවසර ලබා ගැනීම්වලට එරෙහිව ක්‍රියා කිරීම, වැව ආරක්‍ෂා කිරීම හා නඩත්තු කිරීම, වාරිජල විරුද්ධවාදීකම් හා වෙනත් අදාල තත්වයන් ගොවිජන සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුවට වාර්තා කිරීම සහ සුළු නඩත්තු කටයුතු කිරීම හා ප්‍රධාන නඩත්තු කටයුතු කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ හා නිෂ්පාදන සහකාර නිලධාරියා මාර්ගයෙන් අදාල වගකීම්වලට අංශ වෙත යොමු කිරීමද ගොවි සංවිධානයේ වගකීම් අතර වේ.

වැව් ජලය සම්පාදනය ආශ්‍රිතව සිදුවන එදිරිවාදීකම්වලට මැදිහත්වීමේදී අධිකාරී බලයක් ගොවි සංවිධානය වෙත පැවරෙයි. අධ්‍යයනය සිදුවූ කුඩා වැව් ගම්මානවල ගොවීන්ගේ අදහස වූයේ ඔවුන්ට මතුවන සියළු ගොවි ප්‍රශ්ණ ගොවි සංවිධානය වෙත යොමු කොට විසඳුම් ලබා ගන්නා බවයි. එමෙන්ම සියයට 84 ක පිරිසක් ගොවි සංවිධාන ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳව සිය ප්‍රසාදය එලකර ඇත. ගොවි සංවිධානය විසින්ට තමන්ට විසඳුම් ලබාදිය නොහැකි ගොවි ගැටළු කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ හා නිෂ්පාදන සහකාර නිලධාරියා මාර්ගයෙන් අදාළ වගකිවයුතු නිලධාරියා වන ගොවිජන සංවර්ධන නිලධාරියාට (DO) වාර්තා කර ගැටළු නිරාකරණය කර ගනී.

කන්න රැස්වීම්

කන්න රැස්වීම් වැව් ගම්මානය ඇති පන්සලේ පාසලේ හෝ ගොවි සංවිධාන රැස්වීම් ශාලාවක් තිබේනම් එහි හෝ පවත්වනු ලැබේ. ඒ සඳහා ප්‍රදේශයේ කෘ.ප.නි.ස. නිලධාරියාද සහභාගි වේ. කන්න රැස්වීම්වලදී පහත සඳහන් කරුණු ඔස්සේ තීන්දු තීරණ ගැනීම සිදුවේ.

- 1) වැව් බැම්ම ප්‍රධාන හා අවශේෂ වාරි ඇලවල් එළි පෙහෙලි කිරීම සහ ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා දින නියම කිරීම
- 2) වගා කරන වී වර්ගය තීරණය කිරීම
- 3) වගා කරන බිම් ප්‍රමාණය නිෂ්චය කිරීම (විශේෂයෙන් යල කන්නයේදී)
- 4) වගා දින දර්ශණය සකස් කිරීම
- 5) වැව් ජලය සපයන පළමු දිනය හා අවසාන දිනය තාවකාලිකව හෝ නිර්ණය කිරීම
- 6) වැව් ජලය මුදා හරින දින සංඛ්‍යාව කාල පරාසය ජලය මුදා නොහැරෙන කාල වකවානු තීරණය කිරීම
- 7) පුරාණවෙල වටා දඬු වැට සකස් කෙරෙන දිනය තීරණය කිරීම හා රැකුම් පැලවල් නිර්මාණය සඳහා දින නියම කිරීම

8) කන්න රැස්වීම් තීරණවලට විරුද්ධව ක්‍රියා කරන්නන්ට එරෙහිව නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම හා ගවයින් මගින් සිදුවන හානි අවම කිරීම හා වන්දි ලබා දීම

ඇතැම් වැව් ගම්මානවල ගොවි සංවිධාන විසින් කන්න රැස්වීම් දෙකක් පවත්වනු ලැබේ. එක් කන්න රැස්වීමක් පැවැත්වෙනුයේ අක්කරවෙල භූමිය වගා කිරීම පිළිබඳව තීන්දු තීරණ ගැනීම සඳහාය. අස්වනු නෙලීමට පෙර කන්න රැස්වීම් පවත්වන ගොවි සංවිධාන ද තිබේ. කන්න රැස්වීම්වලදී ගන්නා තීරණවලට විරුද්ධවීමට හේතු වන්නේ ඒ අනුව ක්‍රියා කිරීමටත් සියළු ගොවීන් බැඳී සිටී.

වාපි වාරි ජල සම්පාදන ක්‍රමය නඩත්තු කිරීමේ සමාජ වගකීම

වැව් ගම්මාන වාසී සියලුම සාමාජිකයන් වැවෙන් ප්‍රයෝජන ලබන්නන් බැවින් ඒ සියලුම දෙනා වැව නඩත්තු කිරීමේ හා ආරක්‍ෂා කිරීමේ වගකීම් දරන්නෝ වෙති. ඒ සඳහා වැව බැම්ම ප්‍රතිසංස්කරණය හා නඩත්තු කිරීම ද ඇතුළත් වේ. ඉහත වගකීම් පිළිබඳ සංවිධානයන් සැලකිල්ලට ලක් කිරීමේදී අධ්‍යයනයට ලක්කළ වැව් ගම්මාන 12 තුළම සමාන මූලික ලක්ෂණ හඳුනා ගත හැකිය.

වැව් බැම්ම නඩත්තු කිරීම

සෑම වගා කන්නයක්ම ආරම්භයට පෙර වැව් බැම්ම මත වැව් ඇති පඳුරු කපා එළි පෙහෙලි කිරීම මේ ගල් ආදිය වසා දැමීම හා කැඩී බිඳී ගිය ස්ථාන ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම සිදුවේ. මේ සඳහා සියළුම ගොවීන් සහභාගි විය යුතු අතර සියළු වගකීම් හා සංවිධාන කටයුතු ගොවි සංවිධානය මගින් සිදු කරනු ලැබේ. කුඩා වැව් ආශ්‍රිත වගා ක්‍රම ඉතිහාසය පිළිබඳව අවධානය යොමු කිරීමේදී පෙනී යන්නේ වගා ක්‍ෂේත්‍රය තුළ හිමිවන කුඹුරු ප්‍රමාණයට අනුපාත වන ප්‍රමාණයක් වැව් බැම්ම හා වාරි ඇල ප්‍රතිසංස්කරණය සිදුකළ යුතු බවයි. පුරාණයේ සිට එය එලෙසම ක්‍රියාත්මක වී ඇත.

මා සතු ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයන අත්දැකීම් අනුව ඉහත පැහැදිලි කළ පුරාණ ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක වන්නේ නැත. ඒ වෙනුවට ඉහත ක්‍රියාවලියම ගොවි සංවිධානය මගින් සංවිධානය කෙරෙන ශ්‍රමදාන මගින් සිදුකෙරේ. සංවිධානය කෙරෙන ශ්‍රමදාන සඳහා ගොවීන් පමණක් නොව ඔවුන්ගේ පවුල්වල ලොකු කුඩා කවුරුත් සහභාගි වන බව සම්මුඛ සාකච්ඡා අනුව තහවුරු විය. වැව් බැම්ම හා වාරි ඇල පමණක් නොව ගමේ මාර්ග පද්ධතිය ඇතුළු වෙනත් යටිතල පහසුකම් ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා මෙවැනිම වූ ශ්‍රමදාන සංවිධානය කෙරෙන බව නිරීක්ෂණ අනුව අනාවරණය කරගත හැකිවිය.

ප්‍රධාන වාරි ඇල සහ අවශේෂ වාරි ඇල ප්‍රතිසංස්කරණය

ප්‍රධාන වාරි ඇල අවශේෂ වාරි ඇලවල් එලි පෙහෙලි කොට සකස් කිරීම එක් එක් ක්ෂේත්‍රවල ගොවීන් ගේ වගකීමක් වේ. එසේ එලිකල යුතු ප්‍රමාණය තීරණය වන්නේ ක්ෂේත්‍රය තුළ හිමිවන කුඹුරු බිම් ප්‍රමාණය අනුවය. වැඩි ඇල ප්‍රමාණයක් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමට සිදුවන්නේ වැඩි කුඹුරු ප්‍රමාණයක් වගා කරන ගොවීන්ටය. සමීක්ෂණයට ලක්කළ වැව් ගම්මාණ 12 තුළ ඉහත වගකීම් ඉතා ඕනෑු කමින් ඉටු කරන ගොවීන් බහුතරයක් සිටි අතර තම වගකීම් නිසිලෙස ඉටු නොකරන ගොවීන්ද ඒ අතර වේ.

දඬු වැට බැඳීම හා රැකුම් පැල සකස් කිරීම

වියළි කලාපීය කුඩා වැව් ආශ්‍රිතව සිදුකෙරෙන වී වගාව ගවයින්ගෙන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා දඬු වැට බැඳීමට සිදුවන අතර දිවා කාලයේ කුරුල්ලන්ගෙන් ද රාත්‍රී කාලයේ අලින්ගෙන් හා උෆරන්ගෙන්ද ආරක්ෂා කිරීම සඳහා රැකුම් පැල නිර්මාණය කිරීමටද සිදුවේ. විශේෂයෙන් දඬුවැට බැඳීමට සිදුවන්නේ පුරාණ වෙල වටාය. සියළුම ගොවීන් දඬුවැට තුළ තම සීමාව පමණක් නොව අනෙක් සීමාව පිළිබඳවද වගකීම් දරන්නෝ වෙති. පුරාණවෙල ඉහල සීමාව හා පහල සීමාව සෑම ගොවීන් අතරම කන්න අනුව බෙදීයාම සිදුවේ. ඒ අනුව එක් කන්නයකදී ගොවීන් දෙදෙනෙකුට පමණක් දඬු වැට සකස් කිරීමට සිදුවන අතර ඊලඟ කන්නයේදී එය

සිදු කරන්නේ වෙනත් ගොවීන් දෙදෙනෙකු විසිනි. අක්කර 3 - 5 අතර ප්‍රමාණයකට එක් රැකුම් පැලක් වශයෙන් වන පරිදි රැකුම් පැලවල් කීපයක් නිර්මාණය කෙරේ. ඒ සඳහා දැව දඩු භාවිතා කරන අතර කෙණ්ඩුයේ ඇති විශාල ගස් මුදුන් තුළ පැල නිර්මාණය කර ගැනෙති. ඒ සඳහා යන වියදම සමානව දරන අතර දින බෙදාගෙන පැල් රැකීම සිදු කරති. දිවා කාලයේදී කුරුල්ලන් එලවීම බොහෝවිට සිදුවන්නේ ළමුන් සහ කාන්තාවන් අතින් වුවත් වර්තමානයේ ළමා සහභාගිත්වය අඩුවී ඇත්තේ අධ්‍යාපනය කෙරෙහි වැඩි නැඹුරුවක් දක්නට ලැබෙන නිසාය. රාත්‍රී කාලයේ පැල් රැකීම ගොවීන්ගේ වගකීමක් වේ.

කුඩා වැව් ආශ්‍රිත ගොවීන්ගේ ආර්ථිකය

ප්‍රධාන වශයෙන් කෘෂිකර්මය මත පදනම් වූ වියළි කලාපීය කුඩා වැව් ආශ්‍රිත ගොවියන්ගේ ආර්ථිකය දුප්පත් එකකි. ගෘහ ඒකකවලින් අධි බහුතර ප්‍රමාණයක් යැපුම් මට්ටමේ ආර්ථිකයකට උරුමකම් ඇත්තෝ වෙති. ඉතා දුප්පත් ආර්ථික තත්වයන් සහිත වැව් ගම්මාන ගොවීන් භෞතික, සමාජීය, ආර්ථික හා ආයතනික ගැටළු රාශියකින් පීඩා විඳිමින් ජීවත් වෙති.

භෞතික ගැටළු

ප්‍රධානතම ගැටළුව වන්නේ භෞතික සම්පත්වල පවතින උග්‍රතාවයයි. වාසිදායක කෘෂිකර්මයක් සඳහා හේතුවන සාදක ලෙස සැලකිය හැකි පාංශු ලක්ෂණ, ප්‍රයෝජනවත් භූගත ජල පහසුකම් සහ ක්‍රමාණුකූල වර්ෂාපතනය අතින් වියළි කලාපය ඉතා දුප්පත්ය. වියළි කලාපීය පස ජලය රඳවා තබා ගැනීමේදී දුර්වල ලක්ෂණ පෙන්නුම් කරයි. එයට ප්‍රධානතම හේතුව වන්නේ වියළි කලාපීය පසතුළ මැටි ප්‍රතිශතය අඩු වීමයි (Mapa 2007). එමෙන්ම සවිචර නොවන පසක් වීම හේතුවෙන් ඉතා පහසුවෙන් පාංශු බාදනයට ගොදුරු වෙයි. විශේෂයෙන් හේන් වගාව තුළින් පාංශු බාදන කීවිරතාව වර්ධනය කොට ඇත. මේ තත්වය මත පෝෂණයෙන් හීන පසක් ඉතිරි වී තිබේ. යාපනය අර්ධද්වීපය හැරුණුකොට සමස්ථ වියළි කලාපය භූගත ජල සම්පත් අතින් දුප්පත්ය. මේ තත්වයන් මත සෑම

විටම වර්ෂාපතනය හා ගලා යන ජලය මත පදනම් වෙමින් වගා කටයුතු කිරීමට වියළි කලාපීය ගොවියාට සිදුවී තිබේ. සතුටුදායක වර්ෂාපතනයක් ලැබෙනුයේ මහ කන්නයේදී පමණි (වගුව 1). යල කන්නයේදී ලැබෙන වර්ෂාපතනය සියළු වගා බිම් අස්වැද්දීම සඳහා ප්‍රමාණවත් වන්නේ නැත(වගුව 5). මහ කන්නයේ වර්ෂාපතනයද ඉහල විචලතාවකින් යුක්තය.

වර්ෂාපතනය 2002 - 2006 (මි.මි.)

ගල්ගමුව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය

වගුව 5

අනු අංකය	මාසය	වර්ෂ				
		2002	2003	2004	2005	2006
01	ජනවාරි	42.1	70.5	42.5	66.5	124.0
02	පෙබරවාරි	31.2	44.2	-	53.0	46.0
03	මාර්තු	81.4	132.0	81.5	13.0	289.0
04	අප්‍රේල්	229.0	154.3	208.5	261.0	54.0
05	මැයි	81.8	51.5	147.5	40.0	49.8
06	ජූනි	6.5	45.2	15.5	-	4.4
07	ජූලි	-	29.6	14.0	-	-
08	අගෝස්තු	-	76.5	3.0	-	6.1
09	සැප්තැම්බර්	28.0	-	64.4	-	69.0
10	ඔක්තෝබර්	303.5	76.1	283.89	275.0	533.0
11	නොවැම්බර්	349.4	196.2	100.3	461.0	323.1
12	දෙසැම්බර්	179.0	2.0	189.2	74.0	1.2.5
	එකතුව	1333.9	878.1	1150.29	1243.5	1600.9

මූලාශ්‍රය :- සංඛ්‍යා ලේඛන අංශය, දිස්ත්‍රික් කාර්යාලය, කුරුනෑගල

වැසි ලැබෙන කාලය හා තීව්‍රතාව මත ගොවීන්ගේ ක්‍රියාකාරීත්වය තීරණය වේ. විශේෂයෙන් වී වගාව කෙරෙහි මේ තත්වය ඉතා තදින් බලපායි. වියළි කලාපීය කුඩා වැව් ගම්මානවල වී වගාව කෙරෙහි නියඟය ඉතා තදින් බලපවත්වන බව ඉතා පැහැදිලි කරුණකි.

සමාජ ආර්ථික ගැටළු

වියළි කලාපයේ කුඩා වැව් ආශ්‍රිතව ජීවත් වන ගොවීන් මුහුණදෙන ගැටළු ඉතා සංකීර්ණය. වැවෙන් පෝෂණය ලබන කුඹුරු ප්‍රමාණය කුඩා නිසා එක් ගොවියෙකුගේ බිම් ඒකකයද කුඩාය. එබැවින් ඒ තුළින් ඔවුන්ගේ ආර්ථිකය ශක්තිමත් කර ගැනීමේ හැකියාවක් නැත. එමෙන්ම අක්කරවෙල ප්‍රමාණය විශාල කර ගැනීමේ හැකියාවක්ද නැත්තේ වගාව සාර්ථක කර ගැනීමේදී වැවේ ජල ධාරිතාවද ඊට බලපාන බැවිනි.

වත්මන් භාන්ඩ හා සේවා මිල තත්වයන් යටතේ බිම් සකස් කිරීම සඳහා ද විශාල වියදමක් දැරිය යුතුය. ට්‍රැක්ටර් යොදා බිම් සකස් කිරීම සඳහා සමීක්ෂිත ප්‍රදේශයේදී අවම වශයෙන් අක්කර 1 ට රු.7000 - 8000 ත් අතර මුදලක් වැයවේ. එවන් මුදලක් කුඹුරු ගොවිතැනට යෙදවීමට බොහෝ ගොවීන්ට හැකියාවක් නැත. මේ තත්වය මත බොහෝ ගොවීන් අද ගොවීන් බවට පත්ව ඇත. ට්‍රැක්ටර් හිමිකරුවන් සමග එකඟතාවක් ඇති කරගෙන සිදු කරන ගොවිතැන ට්‍රැක්ටර් අඳය නමින් හඳුන්වන අතර එයද ක්‍රියාත්මක තත්වයේ පවතී.

කුඩා වැව්වල ජාතික කාර්යභාරය

ශ්‍රී ලංකාව බටහිර යටත් විජිතයක් බවට පත් වීමට ප්‍රථම ස්වයන්පෝෂිත ආර්ථිකයක් සහිත රටකි. කෘෂිකර්මය මත පදනම් වූ ජන සමාජය බොහෝ දුරට ව්‍යාප්තව තිබුණේ වියළි කලාපීය ගංගා නිම්නවලය. ගලායන ජල මාර්ග හරස් කොට නිර්මාණය කොටගත් දහස් සංඛ්‍යාත ලොකු කුඩා වැව් මගින් වී වගාවට ජලය සපයා ගැනිණ. එකින් එකට සම්බන්ධ කුඩා වැව් එල්ලංගා ක්‍රමයක් (Cascade System) තුළින් කෘෂි ජන සමාජ එකට බැඳී ක්‍රියාත්මක විය (Siriweera 1993,

Tennakoon 2002). නමුත් බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිතයක් බවට පත් වීමත් සමඟ වියළි කලාපීය වැව් ආශ්‍රිත අර්ථ ක්‍රමයට කිසිදු ආකාරයක රාජ්‍ය අනුග්‍රහයක් ලැබුණේ නැත. ඒ හේතුවෙන් වැව් අමුණු විනාශ වී ගිය අතර කුඹුරු ඉඩම් වනාන්තර බවට පත්විය.

දහනමවන ශත වර්ෂයේ අවසාන දශකවල සහ විසිවන ශත වර්ෂයේ මුල් දශකවල ලෝක ආහාර අර්බුදයන් හා ලෝක යුධ තත්වයන් හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ වියළි කලාපීය කුඹුරු ඉඩම් අස්වැද්දීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීමට යටත් විජිත රජයට සිදුවිය.

නිදහස ලත් වර්ෂය වන 1948 වන විට වියළි කලාපීය කුඩා වැව් ආශ්‍රිත ගොවීන් ජල කලමණාකරණය නැවත ආරම්භ කර තිබූ අතර කන්න රැස්වීම් පවත්වා තීන්දු තීරණ ගැනීමට පෙළඹී තිබිණ. ඒ සඳහා රජයෙන් උපරිම අනුග්‍රහයද ලැබිණ. 1958 දී සකස් කළ කුඹුරු ඉඩම් පනත සහ 1973 දී සකස් කළ කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පනත මගින් එතෙක් පැවති සම්ප්‍රදායික ක්‍රමයන් අහෝසිකොට නිලධාරී ක්‍රමයක් ඇති කෙරිණ.

විනාශ වී තිබූ හා දුර්වලවී තිබූ කුඩා වැව් නැවත ප්‍රතිසංස්කරණය කොට වී වගාව ව්‍යාප්ත කිරීමේ උත්සාහයන් රාශියක් මේ වනවිට ක්‍රියාත්මක වී තිබේ. ජාතික ආර්ථිකයට ඉමහත් බලපෑමක් ඇති කරනු ලබන කුඩා වැව් ආශ්‍රිත වී වගාව සංවර්ධනය කිරීම සඳහා මෙතෙක් ගෙන ඇති උත්සාහයන් සාරාංශකොට පහත දක්වා ඇත.

1832 දක්වා

රාජකාරී ක්‍රමය යටතේ වැව් සහ කුඹුර ක්‍රියාත්මක වූ අතර 1932 දී බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිත රජය මගින් තහනම් කෙරිණ. රාජකාරී ක්‍රමය යටතේ සියළු ගොවීන් වැව් ප්‍රතිසංස්කරණය හා නඩත්තුව සඳහා අනිවාර්ය සේවා සැපයිය යුතුව තිබිණ.

1832 - 1887

1832 දී රාජකාරී ක්‍රමය අහෝසි කිරීම නිසා කුඩා වැව් ප්‍රතිසංස්කරණය හා නඩත්තුව සඳහා වගකිවයුතු කිසිවකු නොවූයෙන් වැව් පද්ධතිය ක්‍රමාණුකූලව විනාශ විය. බොහෝ වැව් ගම්මාන අත්හර දැමුණෙන් වනාන්තරවලින් වැසී ගියේය.

1887 - 1900

1887 දී පලාත් වාරි මාර්ග මණ්ඩලය ස්ථාපිත කළ අතර උක්ත පලාතේ දිසාපතිවරයා වාරිමාර්ග කටයුතු සම්බන්ධ වගකිවයුතු නිලධරයා බවට පත්විය. ඔහුගේ වගකීම් යටතට විශාල පරිමාණ වැව් මෙන්ම කුඩා වැව්ද අයත්විය.

- 1900 - 1932

වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව ස්වාධීනව ක්‍රියාත්මක වීම ආරම්භ වූ අතර සියළු කුඩා පරිමාණ ව්‍යාපෘතිවල වගකීම් ඒ යටතට පැවරිණ. වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව ක්‍රියාකාරී වීමත් සමග පලාත් වාරිමාර්ග මණ්ඩල අහෝසි විය. කුඩා වැව් සම්බන්ධයෙන් පලාත් දිසාපතිවරයාගේ වගකීම් එලෙසම පැවති අතර ඒවා ප්‍රතිසංස්කරණයේදී ගැමි ප්‍රජාව ඔහුට සහාය විය.

1932 - 1948

නව වාරිමාර්ග නීති යටතේ 1932 දී කෘෂිකර්ම හා ඉඩම් අමාත්‍යාංශය හඳුන්වා දෙනු ලැබිණ. උක්ත අමාත්‍යාංශයේ අධීක්ෂණය යටතේ ක්‍රියාත්මක වූ වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව මගින් කුඩා වැව් ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සීඝ්‍රයෙන් ව්‍යාප්ත විය.

1948 - 1958

නිදහසින් පසුව කුඩා වැව් ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතුවල වගකීම පූර්ණ වශයෙන් පැවරුණේ කෘෂිකර්ම හා ආහාර අමාත්‍යාංශය යටතටය. ඊට හේතුව එන්නේ වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව ගල්ඔය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය තුළට සිය පූර්ණ අවධානය යොමු කිරීමයි.

1958 - 1972

1958 දී කෙටුම්පත්කළ කුඹුරු ඉඩම් පනත යටතේ ගොවිජන සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව ස්ථාපනය කෙරිණ. ඉන් අනතුරුව කුඩා වැව් ඇතුළු සියළු සුළු පරිමාණ වාරිමාර්ග ව්‍යාපෘතිවල වගකීම් ඒ යටතට පැවරින.

1972 සිට මේ දක්වා

1970 දී සකස්කළ කෘෂිකර්ම ඵලදායීතා නීති සමග නැවත කුඩා වැව් නඩත්තු කිරීමේ වගකීම වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව යටතට පවරා ගැනිණ. අනතුරුව 1979 අංක 59 දරන ගොවිජන සංවර්ධන පනත ප්‍රකාරව නැවත එම වගකීම් ගොවිජන සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව යටතට පවරා ගත් අතර අද වන තුරු ඒ යටතේ ක්‍රියාත්මක වේ.

නිගමන

කුඩා වැව සහ ග්‍රාමීය ප්‍රජාව අතර අන්‍යෝන්‍ය බැඳීමක් පැවති අතර එම තත්වය තවමත් පවතී. වැව යනු ගම යන්නත් ගම යනු වැව යන්නත් වන ප්‍රචලිත අදහස තව දුරටත් වලංගු කළ හැකි සාධක වැව් ගම්මාන ඇසුරෙහි දක්නට ඇත. ග්‍රාමීය සංවර්ධනයේදී කුඩා වැවට ප්‍රමුඛස්ථානයක් හිමිවන අතර වැව නොසලකා කටයුතු කළ නොහැකිය. කුඩා වැව් ප්‍රතිසංස්කරණයේදී වැව් ප්‍රජාව වෙතින් ප්‍රමුඛ වැඩ කොටසක් සිදුවේ. වැව් පාලන හා නඩත්තු කටයුතුවලදී සම්ප්‍රදායික ක්‍රමවේදයන් වඩාත් පලදායී බව වත්මන් ක්‍රමවේදයන් හා සැසඳීමේදී පෙනී යයි. රැකුම් පැල සකස් කිරීමේදී මෙන්ම පැල් රැකීමේ කාර්යයේදීද තවමත් ක්‍රියාත්මක වන්නේ සම්ප්‍රදායික ක්‍රමවේදයන්ය. දිවා කාලයේදී කුරුල්ලන් එලවීම වැනි කාර්යයන් සඳහා ළමා සහභාගිත්වය අඩු වී ඇත. ඊට හේතුව වන්නේ තම දරුවන්ට අධ්‍යාපනය ලබා දීමට වැඩි අවස්ථාවක් ලබා දීමේ නැඹුරුවක් තිබීමයි. පැරණි වැව් ගම්මාන වාසීන් සිය ජීවිතයේ වැදගත් අංගයක් වශයෙන් වැවට උපරිම අවධානය යොමු කලත් වත්මන් සමාජය වැව කෙරෙහි එවන් ආකල්පයකින් කටයුතු කරනු දක්නට නොහැකිය. 2005 ට පෙර දශකය සැලකිල්ලට ගත් විට වී වගාව සඳහා දක්වා ඇති උනන්දුව දුර්වල වී තිබූ අතර ගතවූ වසර දෙක තුළ වී වගාව කෙරෙහි ඉහල අවධානයක් ඇති බව පෙනේ. වී සඳහා හොඳ මිලක් ලැබීම සහ පොහොර සහනාධාරය ඒ සඳහා හේතු වී ඇත. ගොවි සංවිධාන මගින් මෙහෙයවනු ලබන ශ්‍රමදාන මගින් වැව ප්‍රතිසංස්කරණය වාර්ෂිකව සිදුවන නමුත් එය සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා දැඩි වෙහෙසක් දැරිය යුතුවේ. ගැටළු රැසක් මැද වුවද පොදු එකඟතාවකට අනුව වැව භාවිතා කිරීමට වැව් ගම්මාන වාසීන් තවමත් සමත්ය. දේශපාලනික නොවූ ග්‍රාමීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘති හරහා වැව් ගම්මාන වාසී ප්‍රජාව වඩාත් යහපත් ඉසව්වක් කරා කැඳවාගෙන යෑමේ හැකියාව තවමත් ඇත.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ:

- Abesinghe, A 1982 Minor Irrigation in Sri Lanka, Parts 1 and 2, Economic Review.
- Abeyratne, E. 1956 Dry land farming in Sri Lanka. Tropical Agriculturist, 112: 191 – 229.
- Aheeyer, M.M.M, 2005, Renovation of Minor Tanks Problems and Prospects, Economic Review, (page 17-20), Central Bank, Colombo, Sri Lanka.
- Ausadahami, U.B 1999 Wewa , (sinhala Book) Siri Printers Higurakgoda, Sri Lanka. Colombo.
- Department of Census & Statistics, 2006, Statistical Abstracts.
- Farmer, B.H 1957 Pioneer Peasant Colonization in Ceylon, Oxford.
- Leach, E.R. 1961 Pul Eliya a Village in Ceylon, Canbridge: Canbridge University press.
- Mapa R.B 2007 Soils and their distribution in Sri Lanka (Sinhala) , Soil Sciences Asociation of Sri Lanka, Peradeniya.
- Panabocke C.R. 2000 “The Nature and properties of small tanks system of the dry Zone and their sustainable production theresholds” in H.P.M Gunadasa (ed.). Food Security and small tank systems in Sri Lanka.
- Panabokke, C, R, 1996, Soil and Agro Ecological Environment in Sri Lanka, Natural Resources, Energy and Science Authority of Sri Lanka.
- Panabokke,C,R, Sakthiwadivel ,R and Weerasinghe A.D 2002,Small Tanks in Sri Lanka, Evaluation, Present Status and Issues, International Water Management Institute, Colombo.
- Paranavitana, S 1970 Inscrptions of Ceylon, (Archaeological Survey of Ceylon)

Siriweera, W.I, 1993, Sri Lankawe Krushi Ithihasaya, S.Gadage Publishers, Agrarian Research And training Center, Colombo.

Somasiri , S 1991 Water conservation in small tanks, Tropical agriculturalist.

Somasiri, S. 1979 Village Tank as an Agricultural resources in the Dry Zone of Sri Lanka. Tropical Agriculturist, 135: 33 – 46.

Tennakoon, M.U.A 2002, Small Tanks Cascades as Development units in the Dry Zone in Dry Zones, Economic Review, (page 21-29)

Thennakoon, M,U,A 2004, Tank are not Mono Functional they are multifunctional, Proceedings of a Symposium, Hector Kobbekaduwa Agrarian Reserch & traning Institute ,Colombo.